

Núm. 3 Març 2003

www.mnactec.com

Un Museu Nacional
estès per tot el país

El Museu de la Colònia Vidal de Puig-reig

Avui visitem, pàg. 3

Museitzar espais industrials: fer reviuere per a viure

El tema, pàg. 4

Los parques culturales y la situación del patrimonio industrial en Aragón

La firma, pàg. 5

La Casa de las Ciencias de A Coruña

La finestra, pàg. 6

editorial

Articulació dels museus nacionals

Marc Mayer i Olivé

Director general del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya

Els museus nacionals, segons la Llei de Museus de Catalunya (Llei 17/1990 de 2 de novembre), en el seu desplegament tenien la capacitat de crear seccions temàtiques amb altres museus i punts del territori. La realitat museística catalana ha anat mostrant les noves possibilitats d'expansió d'aquests museus, que poden tenir el paper articulador de grans xarxes temàtiques de les quals poden ésser capçalera i vaixell insígnia. Això, que permet una optimització dels recursos i una superior articulació territorial, ha esdevingut un objectiu per a la Junta de Museus de Catalunya, la qual ha creat una subcomissió específica per tal d'analitzar el problema i trobar fórmules d'articulació.

L'exemple del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC) i la seva experiència de desplegament ha constituït un factor determinant per tal d'avaluar la bondat d'un sistema articulat en xarxa. Els estudis previs a la creació dels museus nacionals d'història natural i d'etnologia han tingut ja en compte aquest factor articulador i vertebrador dels recursos existents.

La Junta de Museus considera, com a element essencial perquè aquesta articulació es pugui fer, el fet que l'entitat que s'associï reuneixi les condicions per entrar al registre de museus, bé sigui com a secció, bé en una altra forma de vinculació. D'altra banda, també s'està estudiant la possibilitat d'atribuir, com ja passa amb el Museu d'Arqueologia de Catalunya —i en certa manera amb el mateix mNACTEC—, monuments museïtzables sota la titulació d'aquest museu. Hi ha dues formes que presenten una gran flexibilitat: són la d'ens associat i la d'ens col·laborador, les quals han de permetre, amb el seu desenvolupament normatiu, complementar d'una manera àgil les xarxes. La Junta de Museus continua treballant en aquest tema que esperem que arribi, en pocs mesos, a bon port.

S'inauguren dos museus del Sistema del mNACTEC

Muntsa Guasch

La inauguració del Museu de les Mines de Bellmunt del Priorat i de la rehabilitació de l'Ecomuseu-Farinera de Castelló d'Empúries signifiquen una fita important en el desenvolupament del Sistema del mNACTEC.

Aquest hivern, el Sistema del mNACTEC ha vist com dos dels projectes engegats des de feia temps s'estrenaven oficialment. D'una banda, el dia 5 de desembre de 2002 Jordi Pujol inaugurarà el Museu de les Mines de Bellmunt del Priorat. El condicionament de la mina —per fer-la visitable— i dels edificis industrials annexos, ha possibilitat la recuperació del conjunt, la revalorització com a equipament d'alt interès patrimonial i turístic, i el convertir-se en el centre d'interpretació de la mineria del plom a la comarca. D'altra banda, el passat 19 de gener es va inaugurar la rehabilitació de l'Ecomuseu-Farinera de Castelló d'Empúries, en un acte presi-

Jordi Pujol acompanyat per E. Casanelles i J. Torné, a la inauguració del Museu de les mines de Bellmunt.

dit pel conseller de Governació i Relacions Institucionals. Durant la visita a les instal·lacions, les cinc-cents persones que assistiren a l'acte van poder conèixer l'abast de la reforma arquitectònica duta a terme per adaptar la Farinera a les necessitats de l'ús museístic. La singular fàbrica es podrà veure en funcionament tots els dijous al matí i el primer dissabte de cada mes.

L'edifici de la Farinera de Castelló d'Empúries reobrirà després de la rehabilitació arquitectònica.

El Sistema del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC) treballa per apropar-se a nous públics

Joan Muñoz

Els més de dos-cents cinquanta mil usuaris presencials que han gaudit de les propostes dels museus del Sistema durant l'any 2002 confirmen el dinamisme i l'acceptació de les activitats lligades al món de la ciència, de la tècnica i del patrimoni industrial.

Els criteris que aporten informació sobre la projecció social i cultural dels museus poden fer referència a múltiples factors, i específicament significatiu és el nombre de visitants, tot i que no es pot considerar ni l'únic índex

ni el principal. El Sistema del mNACTEC desenvolupa una important tasca de conservació i difusió del patrimoni industrial que no es pot avaluar sols pel nombre de visitants.

Les vint-i-set exposicions temporals, les dues itinerants i les cinquanta-tres accions de comunicació (principalment conferències i cursos) desenvolupades durant l'any 2002, formen part d'un paquet d'activitats força homogeni amb la voluntat d'apropar-se a públics més diversificats. El col·lectiu educador disposa d'un ampli ventall d'activitats que constitueix una de les apostes del Sistema, que ofereix fins a un total de tres-cents quatre propostes relacionades i emmarcades principalment en les exposicions permanents i temporals.

El concepte de visitant real i potencial ha estat superat en els darrers anys amb la incorporació del concepte "no visitant". Els museus del Sistema han apostat per oferir una imatge corporativa forta, un ventall de productes de difusió, publicacions específiques i l'ús de les noves tecnologies amb l'objectiu d'apropar-se també a aquest nou públic.

El Museu Industrial del Ter de Manlleu celebra una jornada sobre el potencial turístic dels antics espais industrials

Muntsa Guasch

A l'acte hi van assistir una setantena de persones amb un perfil molt heterogeni: responsables de museus d'Osona i la Selva, tècnics de turisme i promoció econòmica dels ajuntaments més propers i estudiants de turisme, geografia, història i arquitectura.

El propassat 31 de gener el Museu Industrial del Ter i la Càtedra de Geografia i Pensament Territorial de la Universitat de Girona van organitzar, a Manlleu, la *Jornada sobre el potencial turístic dels antics espais industrials*, amb l'objectiu de fer una reflexió sobre el valor d'aquests edificis com a instruments de potenciació del creixement econòmic i de recuperació de la identitat local. La conferència inaugural, a càrrec de la Càtedra de Girona, titulada *La recreació de l'autenticitat en els espais al marge*, va precedir la presentació d'exemples de patrimoni industrial de la ciutat de Barcelona i de la transformació de la riu urbana de Bilbao. A la tarda, la sessió s'inicià amb la conferència *Turisme i declivi industrial –paradoxa o realitat–*, que recollia les reflexions del Departament de Geografia de la UAB. En aquest marc, es van exposar alguns casos emblemàtics de la conca del Ter, capitanejats pel Museu Industrial del Ter de Manlleu, el Museu de la Torneria de Torelló, el Museu de l'Aigua de Salt, el Projecte de la Coma i Cros de Salt i el Museu del Suro de Palafrugell-Projecte Can Mario. La Jornada va finalitzar amb una taula rodona integrada per diferents consorcis de turisme de la comarca d'Osona i per l'Àrea de Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Sant Vicenç de Torelló. El regidor d'Urbanisme, Promoció Econòmica i Medi Ambient de l'Ajuntament de Manlleu va cloure l'acte.

El Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia, convidat al Saló Pielspana de Fira de Barcelona

Muntsa Guasch

Pielspana, el Saló Internacional de Moda en Pell de Barcelona celebrat del 17 al 20 de gener d'enguany, va convidar el Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia a ser present en la seva vint-i-dosena edició. El president i la directora del Saló van expressar-ne l'interès i cediren un espai per exhibir part de les col·leccions habitualment exposades en les sales permanents.

Malgrat els esforços que comporta un esdeveniment com aquest, el Museu va creure que era una oportunitat excepcional per donar-se a conèixer en un ambient potencialment interessat per tot allò que tingui a veure amb la pell. Una selecció de més de trenta objectes i conjunts representatius del fons van ser mostrats en un espai de més de 150 m², especialment dissenyat per a l'ocasió. Ja fa anys que altres museus del Sistema tenen experiències semblants, com el Museu Molí Paperer de Capellades a Graphispag (Barcelona), Expohogar (Madrid i Barcelona), Museum Expressions (París) i DIPA (València), i recentment el Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya ha aportat a Expoquímia l'exposició itinerant *Tot és química*.

Durant la visita es mostra una nau amb telers actuals en funcionament.

En la decisió de trobar noves sortides a l'antiga Colònia Vidal hi influí el fet del desenvolupament que el turisme industrial ha anat adquirint en certs països d'Europa —Gran Bretanya, França i Alemanya— i sobretot el cas de New Lanark, una antiga colònia tèxtil escocesa de gran rellevància històrica que ofereix, a més d'un museu sobre el tèxtil i la vida a la colònia, un hotel, un apart-hotel, un alberg de joventut, restaurants, bars i botigues. A la Colònia Vidal el projecte que finalment s'ha consolidat ha estat el del museu.

Cors Clavé (1915-18). La colònia comptà amb una gran activitat social entorn a la cultura i el lleure.

Molts d'aquests treballadors del tèxtil són avui els pares, avis o besavis que, en visitar la colònia, tornen a reviure sensacions i emo-

cions del passat a partir dels racons, les màquines, els petits objectes familiars o fins i tot les olors d'altres temps. Els més joves, però, descobreixen un món molt llunyà al seu. Des del Museu desitgem que la visita els ajudi a comprendre com s'ha creat la societat actual i els ajudi a valorar-la.

El Museu de la Colònia Vidal de Puig-reig

Blanca Isern

Coordinadora del Museu de la Colònia Vidal de Puig-reig

Façana posterior de la fàbrica.

La Colònia Vidal de Puig-reig va començar a funcionar l'any 1901, gràcies a la utilització de les aigües del riu Llobregat, i es va dedicar a la fabricació de llençols i tapisseria de cotó fins l'any 1980. Va ser fundada per l'empresari tèxtil manresà Ignasi Vidal i Balet, i va ser dirigida successivament pels seus fills, néts i besnéts que, al llarg del segle XX, la van anar equipant amb tota mena de serveis per tal d'assegurar la salut, la higiene, el benestar, la moral i l'oci dels seus treballadors, sempre sota una orientació paternalista que garantia la pau social.

Després del tancament de la colònia, l'any 1980, els propietaris van optar per donar un ús cultural a aquest patrimoni arquitectònic i social tan important, i el convertiren en museu, el qual s'inaugurà el 1990. Des de l'any 1994, el Museu de la Colònia Vidal de Puig-reig ofereix un recorregut guiat per l'interior de moltes de les seves instal·lacions. La visita a la fàbrica mostra el riu Llobregat i la resclosa i el canal que desvien l'aigua cap a la turbina. La turbina encara és en funcionament com a central hidroelèctrica; també s'ensenya una màquina de vapor que s'utilitzava quan no hi havia prou aigua al riu. A l'interior de la fàbrica s'exposen les màquines que intervenien en tot el procés de filatura i tissatge de principis del segle XX, com l'obridora de bales, el batà, la carda, les metxeres i la contínua, l'ordidor i els telers.

En el pis de treballadors i en els serveis de la colònia es poden copsar les dures condicions de treball i també les condicions de vida: els equipaments destinats a l'alimentació, com els horts, els galliners i les botigues; els destinats a la higiene, com els safareigs i les dutxes; i els destinats al lleure i la cultura —especialment desenvolupats a la Colònia Vidal— com l'escola, la biblioteca, les pistes d'esports, el cinema, el teatre i el cafè. També mereixen una menció especial els edificis religiosos, amb una presència molt important a la colònia, com l'església i el casal de la dona, regentat per monges dominiques que s'ocupaven de la guarderia, l'escola de nenes i la residència de noies treballadores.

Durant el recorregut s'obté així una visió molt completa dels elements tècnics, energètics i socials que van fer possible la industrialització de Catalunya i del tipus de vida que va generar aquest fet en les colònies tèxtils. Però la Colònia Vidal encara allotja petites empreses que realitzen tot tipus d'activitats, alguna de caràcter tèxtil, i hi ha pisos ocupats per antics treballadors o com a segona residència. S'ha aconseguit, per tant, combinar diferents usos, enriquir els uns amb els altres i demostrar el potencial d'aquests antics equipaments industrials.

L'antiga adoberia de Cal Granotes (Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia) és un edifici industrial del s. XVIII museïtzat des de 1990.

Museïtzar espais industrials: fer reviure per a viure

Victòria Rabal

Directora del Museu Molí Paperer de Capellades

Museïtzar el patrimoni industrial és interpretar un passat transformador, i s'ha d'acceptar que interpretar porta implícit un caràcter subjectiu. Els músics interpreten, ho fan els actors, i els museòlegs i els seus equips, també. És per això que cal un treball de diàleg en l'equip multidisciplinari, com si d'un cor es tractés, en què cap veu destaquí més que les altres.

Els béns protagonistes de la revolució industrial que van transformar el món, a finals dels anys cinquanta del segle passat, van ser inexorablement substituïts per altres de més moderns. Aquests béns no van començar a ser valorats fins anys més tard. Però afortunadament, actualment, aquest llegat ja es reivindica com a part del patrimoni cultural, ja que és memòria del nostre passat, testimoni de la nostra identitat, i l'explica.

La preservació d'aquest patrimoni comporta una sèrie de consideracions prèvies que són fonamentals i que el fan diferent als altres béns patrimonials. En primer lloc, cal tenir present que el patrimoni industrial no és patrimoni perquè és antic ni perquè sigui una obra d'art: s'ha de conservar i valorar com a testimoni i com a material d'estudi sobre formes de treball i de vida. És una nova forma d'antiguitat. D'altra banda, la conservació dels vestigis industrials planteja sovint la necessitat de seleccionar, ja que es tracta d'un patrimoni repetitiu i no tot és susceptible d'ésser conservat.

Preservar el patrimoni industrial és, doncs, preservar la memòria dipositada en la identitat d'un edifici, d'una màquina, d'una activitat, d'una població o d'una regió. Les identitats marquen les diferències i les diferències inciten l'intercanvi, l'enriquiment mutu. Es pot dir que es necessita de l'*altre* per tal que existeixi el diàleg i l'intercanvi. Això és totalment aplicable a l'hora d'afrontar la missió de la museïtzació. Cal destacar les especificitats dels béns sobre els quals s'actua, tot ressaltant o incidint en els diferents aspectes que el diferencien i el distingeixen de la resta de la seva espècie: d'aquesta manera es torna atractiu.

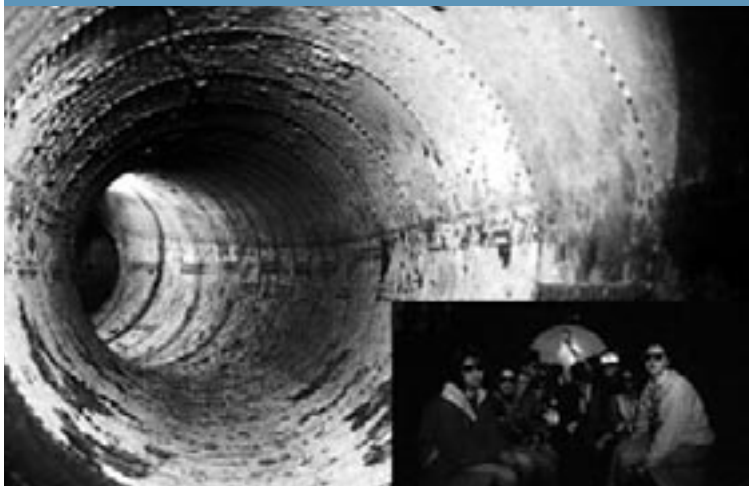
Preservar la memòria del passat és també interpretar: interpretar el que resta del passat en el present. És, per dir-ho així, com enfrontar-se amb una ruïna. Un edifici en ruïnes —abandonat— una activitat en ruïnes —acabada—, gairebé oblidada... Com diu Maria Zambrano, "Toda ruina tiene algo de templo y es por lo pronto un lugar sagrado. Lugar sagrado porque encarna la ligazón inexorable de la vida con la muerte... el algo que queda del todo que pasa"*.

Podríem afirmar, doncs, que el treball del museòleg és tornar a fer viure la vida de l'altre, recuperar l'essència de la vida dels altres. Aquesta essència va més enllà de la recuperació arquitectònica o dels objectes, persegueix fer comprensibles els processos tecnològics, la història, la societat i també la dimensió humana de la gent que hi va viure i que hi treballà. D'això es desprèn que la recuperació d'aquest patrimoni i la seva posada en escena no es pot reduir tan sols a la dimensió visual, sinó que ha de possibilitar la recuperació de la memòria i preservar-la tenint en compte tot el conjunt dels sentits: vista, oïda, olfacte i també el tacte. Encara que vivim en un món preeminentment visual, els altres sentits també són tremendament valuosos com a vehicles a través dels quals ens arriben els conceptes.

La museïtzació, amb l'objectiu de fer reviure la vida de l'altre, ha de perseguir emocionar l'espectador i recrear experiències. A través dels camins de l'emoció, com artèries, els conceptes arriben a ser assimilats i ens nodreixen. La història, així mostrada, esdevé útil.

*María Zambrano, *El hombre y lo divino*. Fondo Económico. México, 1955.

Museu de la Colònia Sedó d'Esparreguera. Al tub de conducció d'aigua de la turbina s'hi projecta un audiovisual tridimensional.

Los parques culturales y la situación del patrimonio industrial en Aragón

Javier Díaz

Director del Parque Cultural del Maestrazgo

Per llegir...

Títol:	La Colònia Viladomiu Vell (1868-1935)
CoHecció:	Documents de Patrimoni Industrial. 1
Autors:	Ramon Casals i Plans Introducció de Rosa Serra
PVP:	12,02 euros

Mossèn Ramon Casals i Plans, mestre i rector de la Colònia Viladomiu (Gironella, Berguedà) durant la major part de la seva vida, va redactar unes interessants *Memòries* de la celebració del 65è aniversari de la Colònia, el 1935. En elles, reproduïdes al llibre, en reflecteix la història i dóna excel·lents referències de la vida

social, cultural, laboral i festiva. La singularitat del treball, a banda de la introducció, rau en el fet d'explicar tot l'entramat de relacions existents en una colònia industrial del Llobregat, amb notables exemples de l'anomenat paternalisme empresarial, així com d'interessants dades econòmiques, demogràfiques i de producció vist des de l'òptica d'una persona amb un estatus privilegiat i ben diferenciat de la majoria dels habitants de la Colònia.

Títol:	Guia de l'exposició VIVA MONTESA. CoHecció Pere Permanyer
CoHecció:	Guies
Autor:	Salvador Claret i Sargatal
PVP:	7 euros

Amb la guia de l'exposició de motocicletes *VIVA MONTESA Col·lecció Pere Permanyer*, el visitant podrà seguir el recorregut complet per aquesta mostra organitzada pel Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya amb la col·laboració de la família Permanyer. Salvador Claret, autor de la guia, ens explica l'evolució de la

marca de motocicletes Montesa i dóna a conèixer una esplèndida selecció de les motocicletes que han marcat moments decisius de la història quotidiana i esportiva del nostre país, com ara els primers models A-45 home i dona, les motos de carretera i les de competició de trial, motocòrs, tot terreny i velocitat, i incideix en l'Operació Impala,

Aragón aprobó hace seis años la Ley de Parques Culturales. En su momento fue novedosa pero ahora tiene que articularse con otras redes sobre el territorio.

En diciembre de 1997 las Cortes aragonesas aprobaron la Ley de Parques Culturales de Aragón. En su momento fue una iniciativa novedosa. Según indica, un Parque cultural "está constituido por un territorio que contiene elementos relevantes del patrimonio cultural, integrados en un marco físico de valor paisajístico y/o ecológico singular, que gozará de promoción y protección global en su conjunto, con especiales medidas de protección para dichos elementos relevantes". Hasta la fecha son cinco los parques culturales que han obtenidos la declaración como tales: Albarracín, Maestrazgo, Río Martín, Río Vero y San Juan de la Peña.

La Ley de Parques pretendió normalizar la existencia sobre el terreno de una serie de iniciativas que ya venían utilizando esta etiqueta aunque con orígenes bien diversos. Algunos de estos parques surgieron de proyectos de investigación en torno a la arqueología espacial, una línea que en el campus de Teruel ha tenido un referente reconocido, y que sin duda evidencia el hecho de que tres de los cinco parques culturales reconocidos hasta la fecha se encuentren en esta provincia. Otros, sin embargo, nacieron de proyectos de desarrollo rural integrado enmarcados en iniciativas de carácter europeo, como es el caso de los programas Leader.

Al margen del enunciado generalista de la normativa legal, que los asemejaría más a las figuras de protección del patrimonio natural, podemos observar que su concreción sobre el territorio tiene la forma en todos los casos de una red de centros expositivos y de interpretación a los cuales sus promotores (centros de desarrollo local, ayuntamientos) han tratado de buscar una complementariedad en las temáticas y en los enfoques de musealización. En unos casos con una gestión centralizada, pero en otros, como puede ser el del Maestrazgo, reconociendo la existencia de iniciativas locales muy consolidadas e intentando una coordinación entre las mismas a manera de federación.

Una tendencia creciente en estos parques, compartida con el resto del territorio, es la recuperación de las pequeñas instalaciones arqueológicas que caracterizan el reducido panorama fabril de las comarcas aragonesas. Como en tantas otras ocasiones asistimos en Aragón al hecho de que la recuperación del patrimonio industrial venga impulsada por la iniciativa de la sociedad civil. Se multiplican los proyectos y realizaciones pero no se ha formulado la creación de una red temática siguiendo otros modelos de redes operativas como serían el Museo de la Ciencia y de la Técnica de Cataluña, los museos de técnicas y culturas del Franche Comté en Francia o los economuseos de Quebec. Tal vez una de las causas podamos hallarla en la no concreción de una propuesta aglutinadora que vendría dada por la culminación del tantas veces anunciado museo industrial de Zaragoza.

La fiebre de la recuperación y la musealización del patrimonio industrial continúa imparable pese a despertarse en fecha tardía. Podemos citar algunos ejemplos: el Museo Minero de Escucha abierto ya al público, el proyecto ecomuseístico del Molino de Fuentes Calientes, la Harinera de Mas de las Matas, el Centro de Interpretación de las Salinas de Naval, el Museo del Calzado en Brea de Aragón, el Museo Pirenaico de la Electricidad en Sobrarbe, los museos vinculados a las denominaciones de origen vitivinícolas...

Aragón deberá encontrar un modelo genuino de articulación de redes museísticas de cara a la presentación de este patrimonio en diversos contextos, territoriales y temáticos. Un modelo que conjugue el papel promotor de la sociedad civil (asociaciones, centros de estudios locales y comarcales, centros de desarrollo) y su encaje en operación de desarrollo local donde el turismo cultural sea un elemento central.

Mientras tanto, la reflexión se ha iniciado. Ejemplos de ello serían el trabajo de APUDEPA (Asociación de Acción Pública para la Defensa del Patrimonio Aragones), una entidad que ha comenzado una interesante línea de sensibilización con un particular acento en el patrimonio industrial, o la aparición de "Cuadernos de Cazarabet", un boletín electrónico que tiene un amplio seguimiento por parte de las iniciativas patrimoniales aragonesas, que aporta información sobre propuestas museológicas en otros territorios.

La incubadora, a l'altura de la mirada del públic més jove, permet veure els ous fins al naixement dels pollets.

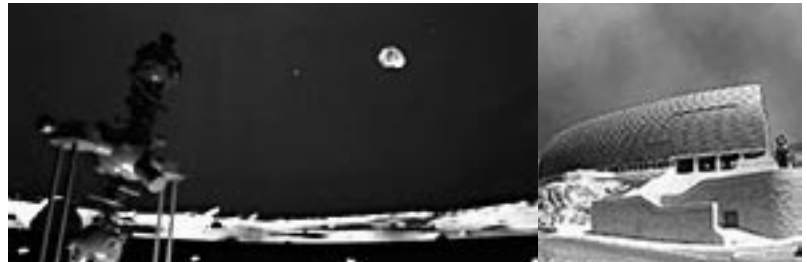
La Casa de las Ciencias de A Coruña

Joan Muñoz

La Casa de las Ciencias de A Coruña va acollir el concurs *Física en Acció*, activitat que acollirà el mNACTEC al setembre de 2003. La Casa de las Ciencias de A Coruña és un museu de ciència finançat per l'Ajuntament de A Coruña, que s'obrí al públic el juny de 1985 i que està instal·lat al Palacete del Parque de Santa Margarita. El seu objectiu principal és l'educació científica, mitjançant sales dedicades a exposicions interactives i un planetari. A la planta baixa destaca un pèndul de Foucault que oscil·la lliurement en el forat de l'escala central. La sala d'experiències de la primera planta disposa de diversos mòduls interactius sobre el món de la física que desperten la curiositat i inviten a plantejar i resoldre preguntes. Als pisos superiors hi ha la sala d'exposicions temporals i les exposicions naturalistes. La sala de projecció del planetari, anomenada Galileo, disposa d'una cúpula de 10 metres de diàmetre amb un magnífic equipament de projecció. Hi ha un abonament vàlid per a visitar les sales d'exposicions de La Casa de las Ciencias, el Domus i l'Aquarium Finisterrae. Podeu trobar més informació al web www.casaciencias.org.

L'entorn i les propostes expositives d'aquest centre de divulgació de la ciència i de la natura provoquen sensacions, preguntes i la recerca de respostes.

La Fàbrica dera Lan de Vielha, un patrimoni industrial de primer ordre

Toni Llanes

Tècnic de Patrimoni Cultural del Conselh Generau d'Aran

La Fàbrica dera Lan de Vielha, rehabilitada recentment, és un exemple de recuperació del patrimoni industrial per a la seva conversió en equipaments culturals. La càrrega testimonial i històrica d'aquests edificis els converteix en representants de la realitat social i econòmica d'un període històric concret del territori. I tenen també incidència en el desenvolupament socioeconòmic de l'entorn on són ubicats.

La tipologia arquitectònica de la Fàbrica dera Lan respon a un criteri constructiu simple i pragmàtic, segons els mètodes constructius tradicionals aranesos, i ajustat a la seva funció de fàbrica tèxtil moguda per la força motriu de les aigües del riu Nere.

El conjunt de màquines que hi ha a l'interior, pròpies del procés de filatura, són les que s'hi instal·laren en el moment de la seva construcció, a finals del segle XIX. La maquinària funcionava a través de la roda hidràulica metàl·lica, de la qual partien diferents eixos que accionaven els respectius enginyers, cosa que permetia que una sola persona pogués controlar tot el procés.

Atès el bon estat de conservació que presentava l'edifici, tot i haver estat inactiu des de fa quaranta anys, la restauració ha apostat per la mínima intervenció, respectant en tot moment la tipologia arquitectònica i els materials constructius originals, i procurant recuperar la fesomia que presentava la Fàbrica dera Lan a principis del segle XX.

Per obtenir més informació: Museu dera Val d'Aran (Vielha). Tel.: 973 641 815.

Web: www.aran.org. Adreça electrònica: museu@aran.org.

La Mule Jenny (s. XIX), una de les màquines més emblemàtiques de la Fàbrica dera Lan.

Agenda

VI Jornades d'Arqueologia Industrial de Catalunya

Lloc: Lleida (Segrià)

Dates: del 3 al 5 d'abril de 2003

Inscripcions: Associació del Museu de la Ciència i de la Tècnica i d'Arqueologia Industrial de Catalunya

Tel.: 937 803 787

A/e: associacio@eic.ictnet.es

II Escola de Primavera d'Història de la Ciència i el periodisme científic

Lloc: Maó (Menorca)

Dates: del 3 al 5 d'abril de 2003

Inscripcions: Institut d'Estudis Catalans

Tel.: 932 701 621

A/e: mcamps@iecat.net

IV Jornadas Nacionales de Molinología

Lloc: Palma de Mallorca (Illes Balears)

Dates: de l'1 al 3 de maig de 2003

Inscripcions: Consell de Mallorca. FODESMA

Tel.: 971 173 638

A/e: fodesma@conselldemallorca.net

Setmana de l'Hidrogen

Lloc: Barcelona (Barcelonès)

Dates: del 12 al 16 de maig de 2003

Inscripcions: Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona

Tel.: 933 170 536

CoHoqui d'Historiografia Andorrana

Lloc: Perpinyà (Rosselló)

Dates: 30 i 31 de maig de 2003

Inscripcions: Universitat de Perpinyà Institut Català de Recerques en Ciències Socials (ICRECS)

A/e: camiade@univ-perp.fr

Congrés Els Paisatges de la Vinya

Lloc: Manresa (Bages)

Dates: 24, 25 i 26 d'octubre de 2003

Inscripcions: Briefing

Tel. i fax: 938 727 446

A/e: nuria@n-briefing.com

Breus

Cursos i exposició sobre paper japonès

El Museu Molí Paperer de Capellades celebra dos cursos sobre paper japonès. Del 21 al 23 de febrer, el taller d'*inshu washi*, elaboració d'aquest tipus de paper, la seva història i la tipologia dels papers japonesos. Del 27 de febrer al 2 de març, el taller d'estampació litogràfica en paper japonès i enquadernació amb relligats japonesos, fent especial atenció al seu ús idoni per a l'obra gràfica i la seva manipulació com a objecte. Hi participaran tres

mestres de la regió de Tottori i dues professores de les Arts del Llibre. L'exposició *Obra gràfica sobre paper inshu* es podrà veure fins al 6 d'abril. Més informació: tel. 938 012 850 i web www.mmp-capellades.net.

La imatge del Sistema es consolida

El Programa de Difusió del Sistema del mNACTEC inclou iniciatives que permetin assolir els diversos objectius de comunicació. En aquesta línia, ha finalitzat la instal·lació de calaixos de llum amb la imatge dels diferents museus del Sistema a les recepcions del Museu del Ferrocarril de Vilanova i la Geltrú, del Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia i del Museu de les Mines de Cercs. El Pla d'Acció del Programa de Difusió preveu continuar amb el desenvolupament d'aquest objectiu, per tal de transmetre al públic visitant

Molt breus

- L'èxit de visitants a l'exposició temporal del mNACTEC **VIVA MONTESA. Col·lecció Pere Permanyer** ha posat de manifest la viabilitat de prorrogar-la. És per això que s'ha signat el conveni amb la família Permanyer així com amb les persones que han cedit els objectes i motocicletes que complementen extraordinàriament l'exposició per poder-ne disposar durant un any més.

- A l'interior del tren Talgo II, singular vehicle històric que custodia el Museu del Ferrocarril de Vilanova i la Geltrú, es desenvolupa un **Taller de Lectura** tots els dimarts, des del 4 de febrer i

fins al 27 de maig. Organitzat per la Biblioteca Municipal Joan Oliva i Milà, aquesta tertúlia s'anomena *Un viatge literari pel món de les paraules*, i la dirigeix Isabel Laso, escriptora, dramaturga i directora del grup de teatre *El Trípode*. Patrimoni i literatura s'uneixen al Museu del Ferrocarril per apropar la cultura a tot tipus de públic.

la pertinença al Sistema des de la recepció de cada museu.

Catalogació de la Biblioteca del Museu del Ferrocarril

A finals del mes de febrer van finalitzar les tasques de catalogació informatitzada de la Biblioteca del Museu del Ferrocarril de Vilanova i la Geltrú. Es tracta d'un fons documental creat a Vilanova l'any 2000, de gran valor per a les tasques d'investigació i consulta que possibilita, i que permet investigar qüestions tècniques, socials i econòmiques del món del ferrocarril en els darrers dos segles. Aquesta catalogació ha estat possible per la concessió de beques a la investigació, i com altres fons bibliogràfics d'alguns museus del Sistema, es preveu que s'integri al Catàleg Unificat de Biblioteques Universitàries de Catalunya a través de la Biblioteca del mNACTEC.

- El Museu del Suro de Palafrugell continua amb el **programa de recerca oral Les veus del suro**, engegat el 2002 amb l'estudi de l'aprovisionament de matèria primera. Durant els anys 2003 i 2004 s'abordarà tot allò relacionat amb la transmissió del suro. El programa durarà fins al 2006 i pretén obtenir un corpus de documentació important per interpretar correctament aquesta indústria durant els anys posteriors a la guerra civil i al franquisme, a més de salvaguardar-la. El programa compta amb el suport del Centre de Promoció de la Cultura Tradicional i Popular de Catalunya.

Muntsa Guasch

Llicenciada en Història de l'Art i restauradora, aquesta barcelonina de 38 anys crea un ambient càlid i afectuós al seu voltant. És la gran de quatre germanes i també mare de dues nenes, la Guida i la Gisela, de 4 anys i 18 mesos. Considerada creativa i "manetes" en el seu entorn familiar, és l'encarregada de fer tot tipus de tasques artesanes i manuals. Amb un estil molt personal d'ordre i detall, és capaç de fer moltes coses alhora. Li agrada cantar, ballar, viatjar, llegir, passejar, pujar muntanyes, visitar museus..., en definitiva, viure intensament.

La secretària tècnica del Sistema: una museòloga a flor de pell

Pilar Garcia

La Muntsa Guasch és una museòloga de vocació i formació que amb moltes idees i un tarannà creatiu, meticulós i perfeccionista, a l'hora que organitzat i d'amplis horitzons i registres, s'ocupa de la Secretaria Tècnica del Sistema del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya. Actualment combina aquesta dedicació professional amb les de tècnica de difusió del Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia, és la creadora de l'actual eslògan de comunicació, *Un Museu a Flor de Pell*. Abans va col·laborar fent tasques diverses en museus de Barcelona: el Museu Frederic Marès, el Marítim i el d'Història de la Ciutat i al Museu de Gavà.

Ens podries dir exactament en què consisteix la teva feina com a secretària tècnica del Sistema?

Resulta difícil de descriure-la perquè l'anem definint a mida que evoluciona el mateix Sistema. D'una banda, la coordinació tècnica de les diferents convocatòries, reunions i activitats conjuntes. De l'altra, actuacions concretes com la secretaria del nou *Informatiu del Sistema* o el seguiment de temes i decisions preses a les reunions plenàries de directors del Sistema.

Et resulta complicat treballar al Sistema, amb una organització tan poc jeràrquica?

Precisament aquesta és la missió clau del Sistema: funcionar, cada museu, de manera independent amb un centre coordinador —la direcció del mNATEC— des d'on es marquen les principals línies estratègiques. La paraula *sistema* identifica un conjunt de museus dedicats a mostrar diferents aspectes de la industrialització a Catalunya, que funcionen amb autonomia però que, com tot *sistema*, tenen un objectiu general pel qual treballen. Entre tots es defineixen els programes d'actuació (conservació, difusió, restauració, didàctica, turisme i medi ambient) que en són els fonaments. L'estil general és motivador i persegueix la millora continua de l'organització.

Com pots combinar els teus treballs al Museu i a la Secretaria?

La clau és guanyar temps al temps. Molts dies passo més de quatre hores en els desplaçaments; per tant, és qüestió d'organització i d'aprendre a prioritzar. De fet, aquesta planificació prèvia ja requereix el seu temps. Ajuden molt les noves tecnologies i els canvis en els sistemes de treball, Internet, el mòbil i la feina no presencial, que permeten fer activitats molt diverses en llocs diferents.

La teva feina diària a Igualada et permet entendre millor l'estratègia i el funcionament del Sistema del mNATEC?

Seria més aviat al contrari: conèixer el Sistema m'ajuda a entendre millor cap a on puc conduir la meua feina a Igualada. El dia a dia d'un museu pressiona i obliga a dedicar-se a aspectes molt determinats; el Sistema em permet tenir una visió més àmplia sobre la difusió del patrimoni científic i tècnic; molts cops, les iniciatives d'un museu serveixen per aplicar-les a d'altres o porten a reformular maneres diferents de dur-les a terme. De fet, això seria un altre dels objectius del Sistema, crear sinèrgies entre els diferents equipaments patrimonials.

T'agrada haver-te convertit en una peça clau en aquest projecte d'evolució i potenciació del Sistema?

Jo no diria tant, però sí que disfruto i aprenc molt amb les dues tasques que faig. A vegades crec que poden quedar-se coses pel camí, perquè resulta difícil desenvolupar completament totes les activitats, però aquest projecte és molt estimulant des del punt de vista professional i personal.

Consell de redacció:
Eusebi Casanelles
Pilar Garcia
Carme Gilabert
Muntsa Guasch
Joan Muñoz

Fotografies:
Teresa Llordés
Arxiu museus

Secretaria tècnica:
Museu de la Pell
d'Igualada i Comarcal
de l'Anoia
Dr. Joan Mercader, s/n.
08700 Igualada
Tel. i fax 93 804 67 52
m.igualada@diba.es

MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

FARINERA DE CASTELLÓ D'EMPÚRIES
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

FARGA PALAU DE RIPOLL
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DEL FERROCARRIL DE VILANOVA I LA GELTRÚ
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LA COLÒNIA SEDÓ D'ESPARREGUERA
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LA COLÒNIA VIDAL DE PUIG-REIG
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE L'ESTAMPACIÓ DE PREMIÀ DE MAR
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LA PELL D'IGUALADA I COMARCAL DE L'ANOIA
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU INDUSTRIAL DEL TER
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

FÀBRICA DE L'ESPLUGA DE FRANCOLÍ
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LA TORNERIA DE TORELLÓ
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

COL·LECCIÓ D'AUTOMÒBILS SALVADOR CLARET
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU MOLÍ PAPERER DE CAPELLADES
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LES MINES DE CERDOS
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DEL SURO DE PALAFREIXELL
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LA TÈCNICA DE MANRESA
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

SERRADORA D'AIRÉ
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

TRENS HISTÒRICS DE FERROCARRILS DE CATALUNYA
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LES MINES DE BELLMUNT DEL PRIORAT
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LA FÀBRICA ASLAND DE CASTELLAR DE NOYA
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA